

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.018.05.2019

Pan
Jakub Patuła
Dyrektor Szkoły
Szkoła Podstawowa nr 9
im. Orłąt Lwowskich w Tarnowie
ul. Marii Dąbrowskiej 6
33-100 Tarnów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/078 – Profilaktyka wad postawy u dzieci i młodzieży w szkołach publicznych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 9 im. Orłąt Lwowskich w Tarnowie, ul. Marii Dąbrowskiej 6, 33-100 Tarnów (<i>Szkoła</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jakub Patuła, Dyrektor Szkoły, od 1 września 2013 r. (<i>Dyrektor</i>)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Rozpoznanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów.2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy.3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych), tj. lata szkolne 2017/2018, 2018/2019 oraz 2019/2020, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Dariusz Jankowski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/173/2019 z 20 września 2019 r.2. Marta Wojnarska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LKR/171/2019 z 20 września 2019 r.

(akta kontroli str. 1-5)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Szkoły na rzecz rozpoznania i monitorowania problemów rozwoju wad postawy uczniów, jak również na rzecz stworzenia warunków ograniczających czynniki sprzyjające ich powstawaniu i rozwojowi. W Szkole podejmowano także skuteczne działania informacyjne i edukacyjne w zakresie profilaktyki wad postawy i eliminacji ryzyka ich rozwoju.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

W Szkole zapewniono ergonomiczne i dostosowane do wymogów antropometrycznych stanowiska pracy uczniów oraz szafki, w których uczniowie mogli przechowywać podręczniki i przybory szkolne. Dodatkowo większość sal lekcyjnych była wyposażona w sprzęt umożliwiający korzystanie podczas lekcji z e-podręczników. W Szkole zapewniono uczniom profilaktyczną opiekę medyczną poprzez zawarcie porozumienia z podmiotem leczniczym na świadczenia pielęgniarki szkolnej oraz możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej. W ramach podjętej współpracy higienistka szkolna przeprowadzała testy przesiewowe uczniów, którymi objęto niemal wszystkich uczniów z roczników objętych bilansem. Działania edukacyjne i informacyjne podejmowane w Szkole były realizowane w szczególności poprzez programy profilaktyczne, pogadanki z uczniami, przeprowadzane przez wychowawców oraz higienistkę szkolną, która dodatkowo kilkakrotnie uczestniczyła w zebraniach z rodzicami. Szkoła realizowała autorski program *Zielony projekt*, skierowany do uczniów klas IV-VIII, w ramach którego przekazywano informacje o korzyściach płynących z aktywnego spędzania czasu wolnego, a także przedstawiano zagadnienia związane z poznaniem czynników wpływających na rozwój wad postawy w prezentacjach multimedialnych, filmach edukacyjnych oraz w trakcie pogadanek z higienistką.

Zajęcia wychowania fizycznego były prowadzone w wymaganym wymiarze godzin, w formie zajęć klasowo-lekcyjnych, w ramach których prowadzono również edukację zdrowotną dotyczącą profilaktyki wad postawy. W Szkole zorganizowano też zajęcia z gimnastyki korekcyjnej dla uczniów klas I-III. NIK zwraca uwagę, że infrastruktura sportowa Szkoły nie była wystarczająca dla realizacji zajęć wychowania fizycznego. Z tego względu część zajęć wychowania fizycznego organizowana była na korytarzach.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Rozpoznanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów

Opis stanu
faktycznego

1.1. W Szkole funkcjonował gabinet profilaktyki zdrowotnej, w którym podmiot leczniczy udzielał świadczeń gwarantowanych. Dyrektor, w okresie objętym kontrolą, zawarł trzy porozumienia z tym podmiotem⁴. W porozumieniach zawierano zobowiązanie stron do współpracy przy realizacji świadczeń w środowisku nauczania i wychowania dla uczniów przez wskazaną imiennie higienistkę. Gabinet spełniał wymagania określone w § 27 i § 37 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Porozumienie zawarte 1 września 2015 na czas nieokreślony, porozumienie zawarte 1 stycznia 2018 r. na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. oraz porozumienie zawarte 1 stycznia 2019 r. na okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r.

pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą⁵, tj. był wyposażony m.in. w meble umożliwiające ich mycie oraz dezynfekcję, umywalkę z baterią z ciepłą i zimną wodą, dozownik z mydłem w płynie i środkiem dezynfekcyjnym. Podłogi wykonane były z materiałów umożliwiających ich mycie i dezynfekcję, ale stan połączeń ścian z podłogami utrudniał ich mycie (zagadnienie szerzej opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 9, 13-26,74-87)

Gabinet był wyposażony w sprzęt do wykonywania testów przesiewowych układu ruchu, tj. w wagę medyczną ze wzrostomierzem oraz tablice – siatki centylowe wzrostu i masy ciała. Waga będąca na wyposażeniu gabinetu nie posiadała jednak ważnych dowodów prawnej kontroli metrologicznej (zagadnienie szerzej opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”).

(akta kontroli str. 13-26, 30-32)

1.2. W 2017 r. Szkoła skorzystała ze środków dotacji z budżetu państwa, udzielonej Gminie Miejskiej Tarnów (*Gmina*) na wyposażenie gabinetów profilaktyki zdrowotnej. Dotację w wysokości 6,7 tys. zł przeznaczono na zakup kozetki, stolika zabiegowego, dwóch szafek do przechowywania leków, wyrobów medycznych i środków pomocniczych, biurka lekarskiego, dwóch szafek kartotekowych, ciśnieniomierza zegarowego z trzema mankietami, tablicy *Snellena* do badania ostrości wzroku oraz parawanu medycznego.

(akta kontroli str. 89-115)

1.3. W okresie objętym kontrolą opieką pielęgniarską objęto wszystkich uczniów, tj. 645 uczniów w roku szkolnym 2017/2018, 717 w roku szkolnym 2018/2019 i 675 w roku szkolnym 2019/2020.

(akta kontroli str. 9-10)

W roku szkolnym 2017/2018 testami przesiewowymi objęto łącznie 476 dzieci, w tym 302⁶ z roczników objętych bilansem zdrowia (99% podlegających badaniu), a w roku szkolnym 2018/2019 – 382 uczniów, w tym 226⁷ z roczników objętych bilansem zdrowia (97,4%). W okresie objętym kontrolą zbadano dodatkowo 330⁸ dzieci z pozostałych roczników. Łącznie testami przesiewowymi objęto 858 dzieci, w tym 528 z roczników objętych bilansem zdrowia (98,3%).

Z informacji uzyskanych od podmiotu leczniczego wynikało, iż w trakcie badań profilaktycznych:

- w roku szkolnym 2017/2018 zniekształcenie kręgosłupa M-40 (kifoza i lordoza) rozpoznano u 48 uczniów (10,2% przebadanych), a zniekształcenie kręgosłupa M-41 (skolioza) u 18 uczniów (3,8%),
- w roku szkolnym 2018/2019 zniekształcenie kręgosłupa M-40 rozpoznano u 36 uczniów (9,4%), a zniekształcenie kręgosłupa M-41 u 15 uczniów (3,9%).

(akta kontroli str. 10)

1.4. Dyrektor wskazał, że higienistka była w stałym kontakcie z rodzicami dzieci, u których stwierdziła wadę postawy. Informowała rodziców o konieczności wykonania dalszego diagnozowania przez lekarza specjalistę. Dobra współpraca szkoły, higienistki i rodziców przynosiła efekt w postaci dostarczania przez rodziców zaświadczeń lekarskich, co umożliwiała zakwalifikowanie uczniów do zajęć z gimnastyki korekcyjnej. Dyrektor przekazywał oddelegowanej do pracy w Szkole higienistce dane uczniów, w celu realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej. W jego

⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 595.

⁶ Z tego: 120 (100%) uczniów klas III, 80 (96%) uczniów klas V oraz 102 (100%) uczniów klas VII.

⁷ Z tego: 50 (100%) uczniów klas III, 106 (94%) uczniów klas V oraz 76 (100%) uczniów klas VII.

⁸ Z tego 174 uczniów w roku szkolnym 2017/2018 oraz 156 uczniów w roku szkolnym 2018/2019.

ocenie współpraca z higienistką była dobra. Aktywnie uczestniczyła ona w życiu Szkoły, prowadząc liczne pogadanki dotyczące wad postawy, a także zdrowego odżywiania, czy problemu otyłości. Wspierała go merytorycznie w kwestiach zdrowotnych i jej głos w kwestii ewentualnych problemów zdrowotnych uczniów uznawany był za decydujący. Dyrektor wskazał również, że uwzględniając status pielęgniarki oraz potrzeby szkoły i jej społeczności, w ramach dobrej współpracy dokonywał wraz z nią wyboru zadań, które obie strony uznawały w danym roku szkolnym za priorytetowe. Zadania te określano wspólnie, po analizie planów pracy Szkoły, planów wychowawczych, programu wychowawczo-profilaktycznego oraz szczegółowych standardów postępowania w profilaktycznej opiece zdrowotnej, sprawowanej przez pielęgniarkę określonych przez Narodowy Fundusz Zdrowia. W ocenie Dyrektora ustalenie zasad komunikowania się i przepływu informacji w Szkole to podstawa dobrego współdziałania. W Szkole najważniejszy był bezpośredni kontakt higienistki z dyrekcją i pracownikami szkoły, a jej skuteczne komunikowanie się z dyrekcją, wychowawcami poszczególnych klas, pozostałymi nauczycielami, polegało na wcześniejszym przekazywaniu im informacji o terminach planowanych w danej klasie działań, tj. testów przesiewowych, profilaktycznych badań lekarskich, nadzorowanego szczotkowania zębów preparatami fluoru itd. Pozwalało to na wyeliminowanie konfliktów i trudności w zwalnianiu uczniów z lekcji na przeprowadzenie tych badań. Higienistka sporządzała i przekazywała sprawozdania z działań podejmowanych na terenie szkoły. Dyrektor podał, że uzgodnienia m.in. w zakresie wyboru zadań priorytetowych, czy też sposobu komunikacji miały charakter ustny, oraz że nie było problemu z ich realizacją. Dotychczas higienistka uczestniczyła w zebraniu rady pedagogicznej, na której poruszono temat wszawicy wśród dzieci. W przypadku, gdy wynikną jakieś problemy w kwestiach dotyczących edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia Dyrektor będzie wnioskował do higienistki o udział w radzie pedagogicznej.

(akta kontroli str. 36-41, 275-279)

Sprawozdania z działalności szkolnej służby zdrowia sporządzane były przez higienistkę szkolną za pierwsze półrocze oraz za cały rok szkolny. Sprawozdanie za pierwsze półrocze zawierało syntetyczne określenie planów działań w drugim półroczu. W sprawozdaniach tych zawierano przede wszystkim informacje zbiorcze o wynikach badań bilansowych oraz informacje o rozmowach i pogadankach prowadzonych przez higienistkę wśród uczniów.

(akta kontroli str. 326-332)

Prezes podmiotu leczniczego, sprawującego profilaktyczną opiekę nad uczniami Szkoły, poinformowała, że bilanse zdrowia były wykonywane przez lekarzy w przychodniach, a uzupełnione karty bilansowe przekazywano z powrotem do Szkoły. Higienistka, po analizie rozpoznanych problemów zdrowotnych uczniów, informowała Dyrektora o rozpoznanych problemach zdrowotnych uczniów, w tym w zakresie wad postawy.

(akta kontroli str. 409-412)

W okresie objętym kontrolą higienistka ośmiokrotnie uczestniczyła w zebraniach rodziców⁹. Jedno z tych zebrań dotyczyło dbania o prawidłową postawę ciała oraz służyło omówieniu przeciwwskazań związanym z wadami postawy przy wyborze zawodu.

(akta kontroli str. 88)

1.5. Szkoła współpracowała z rodzicami uczniów w zakresie profilaktyki wad postawy. Edukację w zakresie profilaktyki wad postawy u dzieci rozpoczynano od

⁹ Zebrania odbywające się 6-7 września 2017 r., 30 stycznia 2018 r., 24 października 2018 r., 20 marca 2019 r., 4-5 września 2019 r. oraz 20 listopada 2019 r.

przekazania rodzicom informacji podczas zebrań. Na pierwszych zebraniach informowano rodziców o zagrożeniach i konsekwencjach wad postawy u dzieci, zwracano uwagę na czynniki wpływające na rozwój tych wad, jak np. długie korzystanie z komputera, telefonu komórkowego, niewłaściwa pozycja przy nauce, czy też podczas spożywania posiłków. Wychowawcy w swoich planach pracy wychowawczej planowali realizację programów profilaktycznych, zagadnień związanych z wadami postawy, lekkiego tornistra oraz zdrowego sposobu odżywiania i aktywności fizycznej. Z planami tymi byli zapoznawani rodzice podczas zebrań. W Szkole, w porozumieniu z rodzicami, były realizowane projekty prozdrowotne i programy profilaktyczne. Rodzice byli również na bieżąco informowani o możliwości udziału uczniów w dodatkowych zajęciach sportowych, turystycznych i harcersko-zuchowych, takich jak zajęcia SKS, piłka siatkowa, koszykowa, rajdy, piesze wycieczki. Ponadto rodzice uczniów klas I-III współdecydowali o realizacji zajęć w-f w innej formie (basen, tańce).

(akta kontroli str. 36-41)

Zapisy w dzienniku elektronicznym oraz w dziennikach papierowych¹⁰ potwierdzały, że tematyka programów profilaktycznych, wad postawy, ciężkich plecaków, czy też możliwości wykorzystania e-podręczników była przedmiotem zebrań z rodzicami, jednak z badań ankietowych przeprowadzonych wśród rodziców wynika, iż tylko 13% rodziców¹¹ wskazało Szkołę jako źródło wiedzy o profilaktyce wad postawy.

(akta kontroli str. 299-310, badania ankietowe)

Odnosząc się do wyników ankiet, Dyrektor wskazał, że tak niski odsetek rodziców wskazujących Szkołę jako źródło wiedzy o profilaktyce wad postawy mógł wynikać z *braku koncentracji rodziców na zebraniach w momencie kiedy takie treści są przekazywane*. Potwierdzają to akcje ważenia plecaków, z których wynikało, iż rodzice nie przywiązywali uwagi do tego, co ich dzieci noszą w plecakach.

(akta kontroli str. 285-286)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości: w funkcjonującym w Szkole gabinecie profilaktyki zdrowotnej:

- a) połączenia ścian z podłogami były w stanie utrudniającym ich mycie i dezynfekcję, co było niezgodne z § 30 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą,
- b) waga nieautomatyczna ze wzrostomierzem, będąca na wyposażeniu gabinetu, nie miała ważnych dowodów kontroli metrologicznej. Użytkowana waga posiadała oznaczenia oceny zgodności „CE”, „1383”, „15”, „M” i winna zostać poddana legalizacji ponownej do 1 grudnia 2018 r. Zgodnie z art. 8k ust. 3 ustawy *Prawo o miarach*¹² wagi nieautomatyczne powinny zostać zgłoszone do legalizacji ponownej w terminie trzech lat, licząc od pierwszego dnia grudnia roku, którego oznaczenie zostało naniesione na przyrządzie podczas dokonywania oceny zgodności, tj. w przypadku przedmiotowej wagi do 1 grudnia 2018 r. W trakcie prowadzonej przez NIK kontroli waga będąca na wyposażeniu gabinetu została zalegalizowana.

(akta kontroli str. 13-26, 30-32)

Dyrektor wyjaśnił, że podłoga w gabinecie była wykonana w latach '80 XX wieku i zgodnie z ówczesnymi standardami, oraz że powstałe uszkodzenia wynikały

¹⁰ Dzienniki papierowe prowadzone były do roku szkolnego 2017/2018.

¹¹ 16 wskazań w pytaniu wielokrotnego wyboru spośród 121 wypełnionych ankiet.

¹² Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach (Dz. U. z 2019 r. poz. 541, ze zm.).

z przesunięcia kozetki, natomiast przyczyną niepoddania ponownej legalizacji użytkowej wagi było przeoczenie i nieuwaga.

(akta kontroli str. 275-279)

W trakcie niniejszej kontroli NIK połączenia ścian z podłogami w gabinecie profilaktyki zdrowotnej zostały naprawione, a waga została zalegalizowana.

(akta kontroli str. 30-35)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania dotyczące rozpoznania i monitorowania problemu rozwoju wad postawy uczniów podejmowane przez Dyrektora.

OBSZAR

2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy

Opis stanu faktycznego

2.1. Zajęcia z gimnastyki korekcyjnej odbywały się w Szkole, w każdym z kontrolowanych lat szkolnych, tj. począwszy od roku 2017/2018. W arkuszach organizacyjnych przewidywano 10 godzin¹³ takich zajęć w latach szkolnych 2017/2018 i 2019/2020 oraz 12 godzin w roku szkolnym 2018/2019. W roku szkolnym 2017/2018 zajęcia w ramach gimnastyki korekcyjnej rozpoczynało 94 uczniów¹⁴, a kończyło 95 uczniów¹⁵, przy frekwencji wynoszącej 88,4%. W roku szkolnym 2018/2019 zajęcia te rozpoczynało 116 dzieci¹⁶, a kończyło 118 uczniów¹⁷, przy frekwencji 88%. Z kolei w roku szkolnym 2019/2020 zajęcia rozpoczęło 100 uczniów¹⁸, a frekwencja według stanu na 18 października 2019 r. wyniosła 95%¹⁹.

(akta kontroli str. 294)

Dyrektor wskazał, że nigdy nie było problemu, aby któreś dziecko ze zdiagnozowaną wadą postawy było wykluczone i nie mogło uczestniczyć w zajęciach z gimnastyki korekcyjnej. Zauważył też, że wprawdzie zajęcia takie dla klas IV-VIII nie są prowadzone, ale na lekcjach wychowania fizycznego (wf) uczniowie wykonują ćwiczenia z zakresu gimnastyki korekcyjnej, np. w trakcie rozgrzewki.

(akta kontroli str. 275-279)

W tematach realizowanych zajęć programu nauczania wf w Szkole IV-VI faktycznie były uwzględnione lekcje dedykowane gimnastyce korekcyjnej.

(akta kontroli str. 118-132)

W wyniku przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że zajęcia z gimnastyki korekcyjnej odbywały się zgodnie z planem i uczestniczyło w nich dziewięćdziesiąt procent (90%) dzieci. Jeden z uczniów był nieobecny. W trakcie lekcji wykorzystywano sprzęt taki jak materace, drabinki, ławeczki gimnastyczne, piłki różnej wielkości, woreczki, pachołki, ekspander, lustro, maty, drewniana tablica typu labirynt, rower stacjonarny, hula-hop, laski.

(akta kontroli str. 42-44)

W arkuszu organizacyjnym Szkoły w roku szkolnym 2018/2019 uwzględniono prowadzenie dodatkowych zajęć sportowych – koszykówki w wymiarze jednej

¹³ Jedna godzina na grupę w tygodniu.

¹⁴ Liczba zapisanych uczniów wg stanu na 10 września 2017 r.

¹⁵ Liczba zapisanych uczniów wg stanu na koniec roku szkolnego.

¹⁶ Stan na 10 września 2018 r.

¹⁷ Stan na koniec roku szkolnego.

¹⁸ Stan na 10 września 2019 r.

¹⁹ Stan na 18 października 2019 r.

godziny tygodniowo, organizowanej dla 17 uczniów (2,4% uczniów Szkoły). W maju 2019 r. Dyrektor wystąpił do Dyrektora Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Tarnowa o przyznanie dodatkowych godzin na zajęcia z piłki koszykowej dziewcząt w roku szkolnym 2019/2020. Uzasadniał to m.in. dużym zainteresowaniem, jakim się cieszą te zajęcia, sukcesami sportowymi oraz rozwijaniem nawyków zdrowego stylu życia. Wniosek ten został jednak rozpatrzony negatywnie z uwagi na brak środków finansowych.

Ponadto w Szkole funkcjonował SKS, w ramach, którego odbywały się zajęcia siatkówki oraz koszykówki dziewcząt od roku szkolnego 2018/2019.

(akta kontroli str. 116, 166-168, 292-293, 387-389)

Dla uczniów wybranych klas I-III były organizowane zajęcia na basenie. W roku szkolnym 2017/2018 uczestniczyło w nich łącznie 115 uczniów z sześciu oddziałów klas I, II i III (18% uczniów Szkoły). W roku szkolnym 2018/2019 na basen uczęszczało 142 uczniów (20%) z siedmiu oddziałów klas I-III, a w roku szkolnym 2019/2020 – 156 uczniów (23%). Frekwencja na zajęciach odbywających się na basenie w tych latach wyniosła od 91 do 99%, z wyjątkiem jednej z klas²⁰ w roku szkolnym 2017/2018, w której frekwencja wyniosła 82%.

(akta kontroli str. 295-296)

2.2. Programy nauczania z wychowania fizycznego zawierały wszystkie elementy dotyczące edukacji zdrowotnej określone w załączniku nr 2 rozporządzenia w sprawie *w sprawie podstawy programowej*²¹, w tym profilaktykę wad postawy. W ramach prowadzonych zajęć wychowania fizycznego obowiązująca podstawa programowa w tym zakresie została zrealizowana. Podczas zajęć wf zrealizowano lekcje takie jak: aerobik – układ ćwiczeń przy muzyce wg inwencji nauczyciela, ćwiczenia wzmacniające siłę ramion, nóg i tułowia, pomiar wzrostu, masy ciała i masy tłuszczowej, ćwiczenia ogólnorozwojowe z elementami gimnastyki podstawowej, czy nauka przyjmowania prawidłowej postawy i poruszania się przy stole.

(akta kontroli. str. 118-132, 275-279, 288-291)

2.3. W okresie objętym kontrolą w Szkole obowiązywały dwa programy wychowawczo-profilaktyczne, tj. program na lata 2017-2019 i program na lata 2019-2026. Pierwszym celem głównym obu programów było osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze fizycznej wychowanków, która miała być ukierunkowana na zdobycie przez ucznia wiedzy i umiejętności prowadzenia zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych. Ponadto w obu programach w szczegółowych celach wyodrębniono obszar rozwoju fizycznego, w ramach którego miały być podejmowane działania na rzecz m.in. dbałości o poprawę frekwencji uczniów na zajęciach, propagowania zdrowego trybu życia, w tym także rozwijania zainteresowań sportowych, oraz organizowania przedsięwzięć prozdrowotnych i uświadamiania uczniów. W programach zawarto również zapisy obligujące nauczycieli wychowania fizycznego do angażowania dzieci do udziału w zajęciach o charakterze sportowym, a wychowawców do zachęcania rodziców do przeprowadzania badań pod kątem wad postawy dzieci.

(akta kontroli str. 45-73)

2.4. Liczba zajęć wychowania fizycznego ustalona w arkuszu organizacyjnym Szkoły dla klas IV-VIII wynosiła cztery godziny, tj. była zgodna z wymiarem

²⁰ Klasa III f w roku szkolnym 2017/2018.

²¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 356, ze zm.).

określonym w art. 28 ust. 2 ustawy *Prawo oświatowe*. Zajęcia prowadzone były przez pięciu nauczycieli w roku szkolnym 2017/2018, sześciu w roku szkolnym 2018/2019 i siedmiu w roku szkolnym 2019/2020. Nauczyciele posiadali wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku wychowanie fizyczne lub wychowanie fizyczne w szkole. Nauczyciele nabyli przygotowanie pedagogiczne w trakcie zajęć realizowanych podczas studiów. Dwoje z tych nauczycieli prowadziło także zajęcia z gimnastyki korekcyjnej i ukończyło specjalistyczne kursy w tym zakresie.

(akta kontroli str. 116-117)

2.5. Zajęcia wychowania fizycznego w Szkole były zorganizowane w formie zajęć klasowo-lekcyjnych, nie przedstawiano uczniom propozycji zajęć do wyboru. Dyrektor wyjaśnił, że podjął taką decyzję opierając się na komunikatach kuratoriów (świętokrzyskim i małopolskim), z których wynikało, że nie ma obowiązku realizacji zajęć wychowania fizycznego w formie zajęć do wyboru przez uczniów oraz, że wynikało to przede wszystkim z ograniczeń lokalowych w Szkole. Wskazał, że rokrocznie dokonywał podsumowania dotyczącego potrzeb zdrowotnych uczniów, ich zainteresowań oraz osiągnięć, o czym świadczą wyniki uczniów Szkoły osiągających sukcesy w dużej liczbie dyscyplin. Nauczyciele na lekcjach w/w starali się ująć treści zgodne z zainteresowaniami uczniów, czego potwierdzeniem była wysoka frekwencja na tych zajęciach.

(akta kontroli str. 275-279, 285-286)

2.6. W latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 frekwencja na zajęciach w Szkole wyniosła 91%, natomiast frekwencja na zajęciach wychowania fizycznego wyniosła odpowiednio 89% oraz 88,9%, a zatem była nieco niższa od ogólnej frekwencji w Szkole. W roku szkolnym 2017/2018 stale zwolnionych z czynnego udziału w w/w było 14 spośród 645 uczniów (2,2%), w tym 12 w związku z niepełnosprawnością ruchową, a w roku szkolnym 2018/2019 stale zwolnionych było 10 spośród 717 uczniów (1,4%), w tym dziewięciu w związku z niepełnosprawnością ruchową.

(akta kontroli str. 9-12)

W planach nadzoru pedagogicznego nie ujęto badania frekwencji uczniów na lekcjach w/w i aktywnego uczestnictwa w tych zajęciach, podobnie jak zagadnień tych nie obejmowały przeprowadzane ewaluacje wewnętrzne. Dyrektor wskazał, że frekwencja na zajęciach wychowania fizycznego kształtowała się podobnie jak na pozostałych przedmiotach, w związku z czym zagadnienie to nie było uznane za priorytetowe i nie było objęte ewaluacją.

(akta kontroli str. 280-281)

2.7. Szkoła dysponowała własną salą gimnastyczną, salką do gimnastyki korekcyjnej, asfaltowym boiskiem do koszykówki, boiskiem ze sztuczną nawierzchnią oraz placem zabaw, który jednak był wyłączony z użytkowania. Ponadto do dyspozycji Szkoły był *Orlik* zlokalizowany na pobliskim osiedlu, oddalany o ok. 1 km od Szkoły. Obiekt ten pozostawał do wyłącznej dyspozycji Szkoły do godziny 13:00 w dni nauki szkolnej, a Szkoła ponosiła koszty jego utrzymania oraz zatrudnienia animatorów. Zdaniem Dyrektora niniejszy *Orlik* nie spełniał swojej roli, jako obiekt Szkoły z uwagi na odległość dzielącą go od niej. Dyrektor trzykrotnie prosił na komisji sportu Rady Miasta Tarnowa o przekazanie tego obiektu pod zarząd Tarnowskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, jednak taka decyzja nie została podjęta.

(akta kontroli str. 13-26, 275-279)

Szkoła nie zapewniła uczniom możliwości korzystania z prysznicy. Dyrektor wyjaśnił, że Szkoła nie dysponuje odpowiednim pomieszczeniem, w którym można by je zainstalować, oraz że w rozpoczętej procedurze opracowania dokumentacji

rozbudowy Szkoły mają być one ujęte. W opinii Dyrektora Szkoła dysponowała odpowiednią infrastrukturą do realizacji zajęć wychowania fizycznego, jednak w związku z przeprowadzoną w 2017 r. reformą systemu oświaty w ciągu dwóch lat liczba oddziałów w Szkole wzrosła o dziewięć, co spowodowało, że infrastruktura ta stała się niewystarczająca. Z tego powodu część zajęć wychowania fizycznego musiała odbywać się na korytarzach szkolnych w okresie jesienno-zimowym, dotyczyło to sześciu spośród 96 godzin zajęć wf w tygodniu klas IV-VIII (6,3% zajęć wf w tygodniu). Reagując na te problemy, po konsultacjach z rodzicami, uczniowie klas młodszych uczestniczyli w ramach lekcji wf w zajęciach na basenach w Woli Rzędzińskiej i w Tarnowie. Zaznaczył, że w perspektywie najbliższych lat planowana jest rozbudowa szkoły zwłaszcza w kierunku infrastruktury sportowej, tj. budowa drugiej sali gimnastycznej, świetlicy terapeutycznej oraz basenu.

(akta kontroli str. 13-26, 36-41)

W Urzędzie Miasta Tarnowa było prowadzone postępowanie na „Wykonanie dokumentacji projektowej dla zadania inwestycyjnego pn. *Rozbudowa budynku szkoły i budowa basenu przy Szkole Podstawowej nr 9 w Tarnowie*” (28 czerwca 2019 opublikowano informację o wyborze najkorzystniejszej oferty).

(akta kontroli str. 400-402)

Zajęcia z gimnastyki korekcyjnej prowadzone były w sali o powierzchni 47,5 m² i objętości 114,1 m³. W trakcie oględzin zajęć dokonanych przez NIK prowadząca zajęcia kilkakrotnie zwracała dzieciom uwagę, żeby przesunęły się tak, aby ćwicząc nie przeszkadzać innym w ćwiczeniach. Powierzchnia przypadająca na osobę (dziewięciu uczniów i nauczyciel) wynosiła 4,75 m² oraz 11,4 m³ objętości powietrza (sala dodatkowo była częściowo zajęta przez meble i sprzęt gimnastyczny). W największej z prowadzonych grup²² powierzchnia i objętość sali na osobę wynosiła odpowiednio 3,95 m² i 10,5 m³. Wprawdzie brak jest wymagań, co do wielkości sali gimnastycznej, jednak NIK zwraca uwagę, że wymiary sali nie pozwalały na bezproblemowe prowadzenie zajęć.

(akta kontroli str. 42-44, 398-399)

Dyrektor wyjaśnił, że organizacja zajęć w takich grupach, na sali o takich rozmiarach wynikała z braków lokalowych. Zaznaczył, że i tak grupy uczniów w nich uczestniczących były niezbyt liczne.

(akta kontroli str. 285-286)

W okresie objętym kontrolą Szkoła wydatkowała łącznie 149,7 tys. zł na infrastrukturę sportową, z tego:

- 50 tys. zł w 2017 r. na remont sali gimnastycznej (nowe tynki, malowanie ścian, oświetlenie, stolarka drzwiowa, osłony na okna i grzejniki, odświeżenie drabinek gimnastycznych),
- 99,8 tys. zł w 2018 r. na drugi etap remontu sali gimnastycznej (nowy parkiet, montaż bramek z siatką do piłki ręcznej, tulei, rozet, słupków z siatką do siatkówki, remont dwóch szatni i korytarza).

Dyrektor uzupełniał sprzęt sportowy w ramach środków ujętych w planie finansowym Szkoły. Wszystkie wnioski do organu prowadzącego o przyznanie środków na uzupełnienie infrastruktury sportowej były rozpatrzone pozytywnie. Szkoła miała zabezpieczone środki finansowe na konserwację obiektów sportowych, w szczególności sztucznej trawy.

(akta kontroli str. 10, 280-281)

Infrastruktura sportowa znajdująca się poza budynkiem Szkoły, tj. boisko do koszykówki, boisko trawiaste oraz plac zabaw były dostępne dla dzieci nieodpłatnie

²² 11 uczniów i nauczyciel.

także w godzinach popołudniowych. Szkoła nie udostępniała podmiotom zewnętrznym infrastruktury sportowej. Na *Orliku* zarządzanym przez Szkołę były organizowane turnieje, a także korzystały z niego zespoły piłkarskie. Szkoła udostępniała obiekt nieodpłatnie, konieczne było jedynie wpisanie się do harmonogramu pracy animatorów zatrudnionych przez Szkołę.

(akta kontroli str. Orlik, 275-279)

W okresie objętym kontrolą Małopolski Kurator Oświaty przeprowadził cztery kontrole w Szkole. Jedną z tych kontroli (przeprowadzona 13 lutego 2018 r.) dotyczyła zapewnienia bezpieczeństwa uczniom w szkole w trakcie zajęć wf, w tym także w trakcie zajęć przeprowadzanych na korytarzu. W protokole z tej kontroli zalecono Dyrektorowi m.in. ograniczenie liczby zajęć na korytarzach do niezbędnego minimum.

(akta kontroli str. 237-274)

2.8. Szkoła uczestniczyła w następujących programach profilaktycznych, które przyczyniały do zapobiegania powstawaniu i rozwojowi wad postawy uczniów:

- program powszechnej nauki pływania „Umiem pływać”, realizowany od marca 2018., który polegał na nauce pływania i korekcji wad postawy, i był dotowany z Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów. Miasto Tarnów zwracało się corocznie do Szkoły o wytypowanie uczniów klas I-III mających uczestniczyć w tym programie. Zajęcia miały się odbywać każdego roku w okresie od marca do listopada w wymiarze 20 godzin. W 2018 r. Urząd Miasta Tarnowa przewidział 29 miejsc dla uczniów Szkoły, a w 2019 r. 25 miejsc. Dyrektor wytypował, odpowiednio: 29 i 25 uczniów (około 4% uczniów Szkoły) do uczestnictwa w zajęciach odbywających się w niedziele, w pływalni Miejskiego Domu Sportu;
- program upowszechniania lekkiej atletyki wśród dzieci i młodzieży realizowany przez PZLA ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki. W roku szkolnym 2017/2018 uczestniczyło w nim 265 uczniów klas I-III (41,1% uczniów Szkoły);
- program organizowany przez Polskie Towarzystwo Tatrzańskie oddział w Tarnowie propagujący turystykę pieszą i zachowania prozdrowotne. W latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 uczestniczyło w nim 10 uczniów (odpowiednio 1,6% i 1,4%);
- *Zielony projekt*, skierowany do uczniów klas IV-VIII odbywający się w dwóch etapach i realizowany przez Szkołę we współpracy z Radą Osiedla Rzędzin, która udzieliła dofinansowania w pierwszym etapie w wysokości 5 tys. zł, a w drugim 6 tys. zł. Pierwszy etap był realizowany od 1 września 2018 r. do kwietnia 2019 r., a drugi etap od 1 września 2019 r. Celem projektu było kształtowanie postaw prozdrowotnych u uczniów Szkoły. Program podzielony był na kilka modułów. W pierwszym etapie projektu przewidywano realizację modułu dotyczącego zdrowego stylu życia, w którym przekazywano m.in. informacje o korzyściach płynących z aktywnego spędzania czasu wolnego, który realizowany miał być m.in. poprzez gimnastykę korekcyjną;
- w roku szkolnym 2019/2020 Szkoła przystąpiła do programu pilotażowego *Skaut* opracowanego przez Ministerstwo Sportu i Turystyki. Program odbywał się w okresie od 1 października 2019 r. do 30 listopada 2019 r. i skierowany był do uczniów klas IV-VIII w województwach: śląskim, podlaskim, małopolskim i świętokrzyskim. Ideą programu była identyfikacja i ukierunkowanie na rozwój sportowy dzieci i młodzieży.

(akta kontroli str. 11, 133-168, 176-203, 385-386)

2.9. Uczniowie mieli możliwość pozostawiania podręczników w Szkole, tj. w szafkach, na półkach, bądź też na szafkach znajdujących się w klasach. Dyrektor wskazał wprawdzie, że uczniowie nie przebywali cały czas w tej samej klasie, ale oddziały miały przypisane poszczególne sale lekcyjne. Wyjaśnił, że nie zapewnił dostępu uczniom do zamykanych szafek z uwagi na brak środków finansowych na ich zakup oraz miejsca na ich ulokowanie. Zaznaczył, że uczniowie mogą pozostawiać podręczniki w przypisanych im salach i rano, przychodząc do Szkoły, zabrać podręczniki potrzebne na dany dzień, bądź też zabrać je na przerwach, pod opieką nauczyciela. Wychowawcy klas systematycznie przypominali uczniom o możliwości pozostawienia podręczników w szafkach (w każdej klasie). Nauczyciele w ramach lekcji wychowawczych prowadzili pogadanki na temat właściwego noszenia plecaka, ograniczenia przynoszenia niepotrzebnych przyborów (pamiętniki, dodatkowe piórniki, notesy, kilka kompletów kredek, zabawki itp.). W klasach IV-VIII w przypadku niektórych przedmiotów uczniowie mieli kody dostępu do darmowych e-podręczników, z których mogli korzystać w domu. Na lekcjach, na których omawiane były lektury, czy rozwiązywane testy, uczniowie nie musieli przynosić podręczników i zeszytów. Nauczyciele przypominali uczniom o tym, aby zeszyty były cieńsze niż 80 kartkowe i w miękkiej oprawce, a także zwracali uwagę na mądre i przemyślane pakowanie się do szkoły w przeddzień zajęć, analizowanie potrzeb na dane lekcje. Podczas spotkań z rodzicami nauczyciele informowali o wymienionych wyżej sposobach odciążenia tornistrów. Część uczniów miała też możliwość korzystania z 250 zamykanych szafek z półkami znajdujących się w szatniach służących do przechowywania odzieży oraz podręczników. Ich zakup został sfinansowany ze składek na radę rodziców przez rodziców uczniów wyrażających chęć zakupu szafek. Zainteresowani kupnem szafki rodzice przekazywali składki radzie rodziców na ten cel. Szafki zostały dostarczone do Szkoły na początku roku szkolnego 2017/2018, a 26 sierpnia 2019 r. zostały, na podstawie umowy, nieodpłatnie przekazane Szkole. Na zakup szafek zdecydowali się głównie rodzice uczniów klas młodszych, wobec czego szafki były w dalszym ciągu w użytkowaniu dzieci rodziców kupujących szafki. Dyrektor wskazał, że w pojedynczych przypadkach zwalniania szafki przez ucznia szafka była przydzielana uczniom o trudnej sytuacji materialnej. Dyrektor dostrzegał problem organizacji sposobu przekazywania do użytkowania tych szafek kolejnym uczniom, ale w jego opinii problem ten pojawi się dopiero za dwa lata. Dyrektor podkreślił, że zamierza w tym czasie uczynić wszystko, aby do tej pory udostępnić wszystkim uczniom zamykane szafki. Zakup dodatkowych 500 szafek został ujęty w przekazanym do Urzędu Miasta Tarnowa planie finansowym Szkoły na rok 2020. Plan ten nie został uchwalony do czasu zakończenia czynności kontrolnych. Dyrektor zwrócił uwagę, że już wcześniej prowadzone były rozmowy na ten temat, ale sygnały z organu prowadzącego wskazywały, żeby pytać w kolejnych latach o taką możliwość. Zaznaczył, że tym razem podjął decyzję, żeby bez względu na sygnały z Urzędu Miasta Tarnowa taki wniosek oficjalnie skierować z uwagi na to, że największa kumulacja uczniów w Szkole już minęła i wobec tego możliwe byłoby wygospodarowanie wystarczającej ilości miejsca na szafki.

W opinii Dyrektora zapewnienie większej liczby indywidualnych, zamykanych szafek w Szkole nie byłoby skutecznym działaniem na rzecz *lekkich tornistrów*. Uzasadnił to faktem, iż większość uczniów i tak nie pozostawia podręczników w szafkach, a podręczniki są często potrzebne uczniom do wykonywania zadań domowych. Wskazał jednak, że w szafkach uczniowie przechowują odzież. Dyrektor zwracał uwagę nauczycielom, aby ograniczali zadawanie prac domowych, w szczególności na weekendy. Przywołał też przykład zajęć, które sam prowadzi. Wskazał, że uczniowie mieli możliwość korzystania z e-podręczników w domach, ale z jego informacji wynika, że jedynie czworo spośród 30 dzieci (13,3%) korzystało aktywnie

z tej możliwości. Dyrektor zauważył, że w jego opinii konieczna jest popularyzacja e-podręczników.

(akta kontroli str. 13-26, 36-41, 275-279, 311-317, 387-389, 390)

W Szkole nauczyciele korzystali z e-podręczników przy użyciu projektora i tablicy interaktywnej. W projektor były wyposażone 23 klasy (76,6%), a w tablicę interaktywną dziewięć sal lekcyjnych (30%). W Szkole 22 października 2018 r. przeprowadzono akcję ważenia plecaków uczniów klas I i III. W wyniku ważenia stwierdzono, że 31 spośród zbadanych 125 dzieci nosiło plecaki przekraczające 15% masy ich ciała (24,8%). Raport z ważenia został przedstawiony radzie pedagogicznej oraz rodzicom na zebraniach klasowych.

(akta kontroli str. 36-41, 282-284, 320-323)

2.10. Zlecona przez NIK kontrola przeprowadzona przez Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (*Inspektor*) dotycząca zgodności wyposażenia z zasadami ergonomii i obowiązującymi normami oraz obciążenia plecaków/tornistrów uczniów wykazała, że:

- spośród 56 uczniów objętych kontrolą trzech uczniów (5%) zajmowało stanowiska pracy w zestawach o jeden numer wyższych od wskazań Polskiej Normy²³, jednak jak wskazał Inspektor *przyjmuje się, iż zastosowanie zestawów mebli wyższych o jeden numer, jako dopuszczalne*;
- jeden uczeń (2%) zajmował stanowisko pracy w zestawie o dwa numery wyższym od wskazań Polskiej Normy;
- w czterech przypadkach nieprawidłowo zestawiono stanowiska pracy;
- spośród 105 zważonych tornistrów szkolnych w 46 przypadkach (43,8%) ciężar plecaka przekraczał 10%, ale nie przekraczał 15% masy ciała ucznia, a w siedmiu przypadkach (6,7%) ciężar plecaków uczniów przekraczał dopuszczalny wskaźnik 15% masy ich ciała;
- ciężar plecaka przekraczający 15% stwierdzono przede wszystkim u uczniów klasy IV (pięć przypadków z 18 zbadanych), w skrajnym przypadku ciężar plecaka ucznia klasy IV wynosił 22% masy jego ciała.

(akta kontroli str. 423-429)

Dyrektor wyjaśnił, że zajęcie stanowiska przez ucznia w zestawie o dwa numery wyższym od wskazań Polskiej Normy wyniknęło z przeoczenia nauczyciela, który nie dopilnował obowiązku posadzenia ucznia przy odpowiednim stoliku i na odpowiednim krześle, co zostało skorygowane. Natomiast w przypadku niewłaściwie zestawionych stanowisk wskazał, że błąd ten wynikał prawdopodobnie ze złego ustawienia przez konserwatora bądź też zamieszania z krzesłkami po którejś z uroczystości. Dodał, że zostało wysłane zamówienie na uzupełnienie wyposażenia klas.

(akta kontroli str. 280-281)

Szkoła 31 października 2019 r. zamówiła dostawę stelaży (sześciu stelaży w rozmiarze 7 i dwóch w rozmiarze 4) i krzeseł (12 w rozmiarze 7 i czterech w rozmiarze 4) oraz siedmiu dwuosobowych blatów.

(akta kontroli str. 318-319)

Dyrektor wskazał, że weryfikacja dostosowania stanowiska pracy ucznia do jego wzrostu i budowy ciała polegała na dostosowaniu miejsca przy ławkach na początku roku szkolnego do wytycznych znajdujących się w każdej z klas. W każdej klasie jest *wymiar (linijka) jasno obrazująca wzrost każdego ucznia*. Wyniki dokonanych pomiarów nie były nigdzie odnotowywane.

(akta kontroli str. 275-279, 282-284)

²³ Norma PN-EN 1729-1:2007.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie działania mające na celu stworzenie warunków pobytu uczniów w Szkole w sposób ograniczający czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy. Stanowiska pracy uczniów, co do zasady dostosowane były do ich wzrostu i budowy ciała, a w szkole znajdowały się szafki lub wyznaczone miejsca, w których dzieci mogły zostawiać podręczniki. Większość sal lekcyjnych była wyposażona w sprzęt umożliwiający wykorzystywanie na lekcjach e-podręczników. NIK zwraca jednak uwagę, że indywidualne szafki zostały zakupione ze składek rodziców, a wyznaczone w klasach miejsca na przechowywanie podręczników nie były przydzielane indywidualnie. W ocenie NIK brak wystarczającej liczby indywidualnych szafek, połączony z faktem, że uczniowie zmieniali klasy w trakcie zajęć może negatywnie wpływać na chęć pozostawiania podręczników w Szkole.

Zdaniem NIK infrastruktura sportowa nie była wystarczająca dla właściwej realizacji zajęć wychowania fizycznego, o czym świadczy konieczność prowadzenia części zajęć na korytarzach szkolnych. Ze względów organizacyjnych, związanych ze zbyt dużą odległością obiektu *Orlik* od Szkoły funkcjonalność tego obiektu dla realizacji zajęć wf była ograniczona.

NIK pozytywnie ocenia fakt, że w Szkole prowadzone były zajęcia z gimnastyki korekcyjnej dla klas I-III, jednak zwraca uwagę na rozmiary sali, które były przyczyną ograniczenia komfortu wykonywania ćwiczeń podczas prowadzonych zajęć.

OBSZAR

3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy ciała

Opis stanu
faktycznego

W Szkole podejmowano działania edukacyjne i informacyjne dotyczące wad postawy. W realizowanym w Szkole projektach takich jak *Zielony projekt*, *Bieg po zdrowie*, *Lekkoatletyka dla każdego*, czy też *SKAUT* znajdowały się treści mające pozytywny wpływ na profilaktykę wad postawy u uczniów. W ramach *Zielonego projektu*, który był programem autorskim opracowanym w Szkole i dofinansowanym przez Radę Osiedla Rzędzin, przekazywano m.in. informacje o korzyściach płynących z aktywnego spędzania czasu wolnego, zaplanowano zorganizowanie warsztatów dla uczniów *Krzeseł – najgorszy wynalazek ludzkości* w odniesieniu do rozwoju wad postawy, a także podejmowano zagadnienia związane z poznaniem czynników wpływających na rozwój wad postawy w ramach prezentacji multimedialnych, wykonanie odcisków stóp, pogadank z higienistką o czynnikach wpływających na wady postawy, czy też wyświetlaniem filmów edukacyjnych poruszających kwestie prawidłowej postawy przy nauce. W ramach tego projektu były organizowane także warsztaty dla uczniów i rodziców z dietetykami.

(akta kontroli str. 36-41, 133-145, 150-165, 176-203, 387-389)

Dyrektor wskazał, że podczas lekcji takich jak zajęcia z wychowawcą, lekcje przyrody, czy też biologii nauczyciele realizowali zagadnienia związane z profilaktyką wad postawy. Nauczyciele prowadzili ćwiczenia śródlekcyjne z ćwiczeniami korekcyjnymi, rozluźniającymi, pobudzającymi do pracy mięśnie oraz układ krążeniowo- oddechowy.

(akta kontroli str. 36-41)

Z zapisów w dziennikach wynikało, że na lekcjach były realizowane tematy dotyczące m.in. prawidłowej postawy podczas pracy w ławce, prawidłowej postawy przy biurku, ćwiczeń gimnastycznych, kształtowania prawidłowej postawy ciała w ćwiczeniach do muzyki, skreślenia przedmiotów, których nie powinno być w piórniku, kształtowania zachowań prozdrowotnych, ćwiczeń rozciągających

kształtujących prawidłową postawę ciała realizowanych na basenie, czy kolorowania rysunku przedstawiającego dziecko prawidłowo siedzące w ławce.

(akta kontroli str. 204-236, 333-380, 413-422)

Higienistka szkolna realizowała działania w Szkole związane przede wszystkim z badaniami bilansowymi, ale też prowadziła pogadanki, czy rozmowy indywidualne, które jednak koncentrowały się na zagadnieniach higieny osobistej, przeglądów czystości głowy, czy prawidłowego odżywiania się i jego wpływu na prawidłowy rozwój fizyczny.

(akta kontroli str. 326-332)

W Szkole znajdowały się materiały informacyjne na temat profilaktyki wad postawy. W korytarzu szkolnym w bezpośrednim sąsiedztwie głównego wejścia do Szkoły wystawiona była tablica zawierająca informacje na temat profilaktyki wad postawy.

(akta kontroli str. 13-26)

Dyrektor ocenił współpracę z rodzicami jako bardzo dobrą. Rodzice zgłaszali potrzebę organizacji zajęć gimnastyki korekcyjnej, a nigdy nie proponowali wdrożenia programów czy badań profilaktycznych.

(akta kontroli str. 275-279)

W trakcie kontroli NIK przeprowadzono badania ankietowe wśród rodziców uczniów Szkoły oraz nauczycieli. Z uzyskanych odpowiedzi wynikało, iż 48 spośród 121 rodziców (39,7% badanych) otrzymało ze szkoły informacje o wynikach badań przesiewowych dziecka. Ankietowani rodzice wskazali, że czerpią wiedzę o profilaktyce wad postawy przede wszystkim od lekarza rodzinnego (66,9% wskazań w pytaniu wielokrotnego wyboru) i z internetu (50,4%), ale też od lekarza specjalisty (29,8%), z telewizji (16,5%) oraz ze szkoły (13,2%)

(akta kontroli str. 430-438)

Nauczyciele oceniali swoją wiedzę na temat wad postawy ciała dobrze (67,6%) lub średnio (30,9%). Jednocześnie 95,6% z nich uważało problem wad postawy u dzieci w wieku szkolnym za poważny²⁴. Ankietowani nauczyciele wskazali, iż problemy wad postawy ciała uczniów były przekazywane rodzicom na zebraniach klasowych²⁵ lub, częściej, w toku indywidualnych rozmów z rodzicami²⁶. Siedmiu nauczycieli wskazało, że informacje takie nie były przekazywane rodzicom (10,3%)²⁷.

(akta kontroli str. 439-441)

Dyrektor wyjaśnił, iż informowanie rodziców o wadach postawy dzieci należało do obowiązków wychowawców i prawdopodobnie nauczyciele, którzy wskazali w ankietach, że nie informowali rodziców w tym zakresie nie byli wychowawcami klas.

(akta kontroli str. 280-281)

Zdaniem nauczycieli rodzice wspierali Szkołę w prowadzeniu profilaktyki wad postawy ciała uczniów (55,9% wskazań²⁸), a 22 ankietowanych (32,3%) nie było w stanie ocenić tej kwestii. Ogółem 76,5% nauczycieli było zadowolonych z profilaktyki wad postawy ciała realizowanej w szkole, 20,6% badanych nie miało zdania w tej sprawie, a 2,9% negatywnie oceniło prowadzoną profilaktykę w tym zakresie.

(akta kontroli str. 439-441)

²⁴ Odpowiedzi zdecydowanie tak udzielono 31 razy, a raczej tak 34 razy.

²⁵ 28 odpowiedzi w pytaniu wielokrotnego wyboru.

²⁶ 45 wskazań w pytaniu wielokrotnego wyboru.

²⁷ Sześć wskazań nie, nie były przekazywane i jedno wskazanie nie było takiej potrzeby.

²⁸ Odpowiedzi zdecydowanie tak udzielono 5 razy, a raczej tak 33 razy.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie podejmowane w Szkole działania informacyjne i edukacyjne dotyczące profilaktyki wad postawy i eliminacji ryzyk ich rozwoju.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi i wnioski

Uwzględniając podjęte w trakcie kontroli działania, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W związku z niesformułowaniem wniosków NIK nie oczekuje odpowiedzi na niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Kraków, grudnia 2019 r.

Kontroler

Dariusz Jankowski

Starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis